Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 20 גראשען — היינט 10 זייטען.

נײער פאלקסבלאט

Nr. 216 | Łódź, Niedziela 15 września 1929 r. | זיבעטער יאהרגאנג | לאדז זונטאג י׳ אלול תרפ״ט | № 216

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פּעטריקאווער 21, טעל. 24-71

פארק העלענאוו — פארק העלענאוו

היינט, זונטאג, דעם 15-טען סעפט. קומט פאר לטובת דער

נאכט-פאגאטאוויע ביי „לינת-הצדק"

א גרויסע גארטען-פערווײלונג

מיט א גראנדיעזען איבערראשענדען פראגראם צווישען אנדערע:

2 ארקעסטערס, א רייכע פאנטאזיע-לאטעריע, קא-זועלע, קאנפעטי, בלומען-שלאכט, ראקעטען, בענגאליש-פייער און א גאנצע רייה איבערראשונגען, אויפטריט פון באלעט און ארטיסטישער קאבארעט.

בילעטען צום פרייז פון 1.50 פאר דערוואקסענע, פאר קינדער און שילער 50 גר.

בעמערקונג: די איינלאדונגען פון 8 טען ד. ח. זיינען גילטיג.

יוגענד-הילפס-קאמיטעט פאר די געליטענע אין ארץ-ישראל

היינט, זונטאג, 8.30 א זייגער אין אווענד קומט פאר אין לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע (צעגעלניאנא 4)

א גרויסע יוגענד-פערזאמלונג

מיט דער בעטייליגונג פון ה׳ ד״ר מ. ברוידע, פארזיצענדער פון אלגעמיינעם קאמיטעט פאר די געליטענע אין ארץ-ישראל.

די מיטגלידער פון אלע ציוניסטישע און נאציאנאלע יוגענד-ארגאניזאציעס ווערען אויפגעפאדערט צו קומען.

9313 — דער יוגענד-קאמיטעט.

באנק

קופיעצקא-קרעדיטאווי ספ.

לאדז, זאוואדזקא 11, טעל. 45-74 און 45-82

ערלעדיגט אלערארט באנק-אפעראציעס,
בעזיצט 900 קארעספאנדענטען אין אלע עהען פוילען,
פיהרט לויפענדע רעכנונגען אויף זעהר גוטע בעדינגונגען;
נעהמט אן לאקאטען אויף די בעסטע בעדינגונגען,
גיט די בעסטע געלעגענהייט פאר אפשפארער צו זאמלען געלד,
פאר די איינגעגערס א ספעצ. אפטיילונג פאר קליינע זאטעל-איינלאגען

גלייכצייטיג ווערט מיטגעטיילט די ג׳ מיטגלידער, אז

זיצונגען פון דיסקאנטא-קאמיטעט קומען פאר יעדען טאג

אין עס ווערט געבעטען דאס דיסקאנטא-מאטעריאל שפעטעסטענס ביז 11 א זייגער פריה אריינצוגעבען.

די דירעקציע.

אונזער פריינד דעם ה׳ דירעקטאר **דוד ראבינאוויטש**

צוליב דעם טויט פון זיין

ב. ע.

פאטער און ברודער

דריקט אוים דעם טיפסטען ביילייד

„לודזקא מאנופאקטורא"

אויפרוף.

דער צענטראלער סוחרים- און פאבריקאנטען-פערבאנד

פון דער לאדזער וואיעוואודזטווא, פּיעטריקאווער 10

רופט צוזאמען אויף היינט, זונטאג, דעם 15-טען סעפטעמבער, פינקטליך 7 א זייגער אין אווענד, אין אייגענעם לאקאל

א פראטעסט-פערזאמלונג

גענען די פאגראמען אויף יודען אין א״י.

אויף דער פראטעסט-פערזאמלונג טאר גישט פעהלען קיין איין יודישער סוחר, כדי צו מאניפעסטירען פאר דער גאנצער וועלט דעם יודישען נאציאנאלען אחדות לגבי א״י.

מיט רעפעראטען וועלען ארויסטרעטען בעוואוסטע רעדנער.

דאס פרעזידיום פון צענטר. סוחרים- און פאבריקאנטען-פערבאנד

פּיעטריקאווער 10.

הזכרה.

היינט, זונטאג, י׳ אלול, (15/9 1929) פינקטליך 12 א זייגער בייטאג קומט פאר אויפ׳ן בית החיים א הזכרה און די ענטהילונג פון דער מצבה נאך מיין אונפערגעסליכען מאן, אונזער טייערען און אונפערגעסליכען פאטער

ישכר בנימין אויערבאך נ״ע

וועגען וואס עס טיילען מיט אלע קרובים, פריינד און בעקאנטע

די פאמיליע.

די געזעלשאפט פאר יודישע מיטעל-שולן

אין לאדז עפענט א

קינדער-גארטען

פאר קינדער (יונגלעך און מיידלעך) פון 3 יאהר אן, אין בנין פון דער יודישער פרויען-גימנאזיע, פּיראמאוויטשא 6.

איינשרייבונגען נעהמט אן דארט די קאנצעלאריע פון 1-12 נאכמיטאג.

9245

Z intencji zaręczyn
p. LOLI FAJNTUCHÓWNY
z p. LEONEM FAJNTUCHEM
życzy wiele szczęścia i świetnej przyszłości.

9226 — Rodzina Klajner.

הסתדרות „מזרחי" בלודז, קיליניעגא 44

היום, בשעה 8 בערב יערך באולמנו גשף זכרון לפטירת מנהיגנו יוצר המזרחי

ר׳ יצחק יעקב ריינס זצ״ל

הרב מלידא

בהשתתפות ה״ה מ. הלמן, זאב זילבערשטין, הרב נוט-קובסקי ועוד שירצאו על הנושא

התפתחות המזרחי מזמן הרב ריינס ז״ל עד יצירת הסוכנות היהודית

DR. MED.

L. Familier

אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען

האט זיך איבערגעצויגען

אויף פּיעטריקאווער 62, טעל. 39-42

נעהמט אן פון 3-4 נאכמיטאג.

צענטראלער יודישער

האנדווערקער-פערבאנד

אין לאדז און אומגעגענד (פאלודניאווא 4).

דערמיט זענען מיר מודיע אלע אונזערע מיטגלידער, אז מיר האבען בעקומען דאס רעכט פון דער עלעקטראווניע ארויסצוגעבען ציינגנישען אויף צו געניסען פון הנחה-טאריף (אויף ליטשניקעס און אגראניטש-ניקעס) פאר אייגענטימער פון געוועלבער מיט שוי-פענסטער.

אינפארמאציעס ערטיילט די קאנצעלאריע פון צענטר, האנדווערקער-פערבאנד טעגליך פון 10-1 מיטאג און פון 6-9 אווענד

9036 — דער סעקרעטאריאט.

Dr. Robinzon

10 פּיעטריקאווער 10, טעל. 86-31

צוריקגעקערט.

קראפט שפּולען

כמעט ווי נייע פריידזוויר-דיג צו פערקויפען קילינ-סקיעגא 21 רעכטע אפ. 2-טער שטאק וו. 18

Dr. NADEL

פּיעטרקאווער 17 טעל. 86-68

צוריקגעקערט

נעמט אן פון 4-6 נאכמיטאג.

שאַרפע אָפּאָזיציע פון פ.פ.ס.

פּאַרלאַמענטאַרישער פ.פ.ס.'שער קלוב פאָדערט די דימיסיע פון דער רעגירונג.— לינקע קלובען ווילען נישט אנטיילנעהמען אין דער קאָנפערענץ מיט דער רעגירונג— מאַרשאַל פּילסודסקי צוריק אין וואַרשאַ.—מעגליכקייט פון פונאַנדערלאָזען דעם סיים

וואַרשאַ, 14 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). אונטער'ן פאָרזיץ פון דעפּוטאַט ניעדזשאַלקאָווסקי איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון פּ.פּ.ס.'ישען פּאַרלאַמענטאַרישען קלוב. נאָך די רעפעראַטען פון די דעפּוטאַטען ניעדזשאַלקאָווסקי און באַרליצקי וועגען די בעשלוסען פון צענטראַלען אויספיהרונגס קאָמיטעט, האָט זיך אָנגעהויבען אַ דיסקוסיע, וועלכע האָט געדויערט אַ גאַנצען טאָג. אין איהר האָבען אָנטיילגענומען כמעט אַלע אָנוועזענדע. שפּעט אין אָוענד איז פערעפענטליכט געוואָרען פאָלגענדע רעזאָלוציע.

„דער פּאַרלאַמענטאַרישער קלוב פון פּ.פּ.ס. שטעלט פעסט, אַז מיט'ן מאָמענט ווען ס'וועט געעפענט ווערען דער סיים וועט זיין אויפגאַבע קודם כל זיין אויפצוקלערען די בעציהונג פון די פאָלקס־פאָרשטעהערשאַפט צו דעם איצטיגען רעגירונגס־סיסטעם, וועלכער איז היינט רעפּרעזענטירט דורכ'ן קאַבינעט פון פּרעמיער שוויטאַלסקי. די פּ.פּ.ס. האַלט, אַז דער איינציגער אויסוועג פון דער לאַגע איז די ליקווידאַציע פון דעם דאָזיגען סיסטעם. דער אָנהויב פון דער ליקווידאַציע דאַרף זיין אַ בעשלוס פון סיים וועגען דער דימיסיע פון שוויטאַלסקי'ס קאַבינעט".

די דאָזיגע שאַרפע רעזאָלוציע פון פּ. פּ. ס. איז געווען אַן'איבעראַשונג פאַר די פּאָליטישע קרייזען. מ'האָט געהאַלטען, אַז די פּ. פּ. ס. וועט זיך בעגנוגענען נאָר מיט אָננעהמען אַ שטעלונג צו דער בעפאָרשטעהענדער קאָנפערענץ מיט דער רעגירונג עווענטועל מיט דער פראַגע וועגען צונויפרופען אַ אויסערגעוועהנליכע סיים־סעסיע.

וואַרשא, 14 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) שבת איז אין דער וואוינונג פון וויצע־מאַרשאַלעק דאַמבסקי פאָרגעקומען די בעראַטונג, וועלכע האָט געדויערט 2 שעה. אין דער בעראַטונג האָבען אָנטיילגענומען פאָרשטעהער פון די לינקע סיים־קלובען און פון צענטער. ס'זענען אָנוועזענד געווען די דעפּוטאַטען: ניעדזיאַלקאָווסקי, וואָזשניצקי, דאַמבסקי, ראַטשינסקי, כאָנדזינסקי.

נאָך דער בעראַטונג האָט אַ דעלעגאַציע אין די פּערזאָנען פון די דעפּ. ניעדזיאַלקאָווסקי און וואָזשניצקי איבערגעגעבען דעם סיים־מאַרשאַלעק דאַשינסקי אַ דעקלאַראַציע אין וועלכער ס'ווערט צוו. אַנד געזאָגט: אַלס תשובה אויף דעם פאָרשלאַג צוזאַמענצורופען אַ קאָנפערענץ, כדי אַרומצורעדען די נויטיגקייט פון אַ סיים סעסיע צוליב בודזשעט־ענינים, האַלטען מיר פאַר נויטיג פעסטצושטעלען, אַז דער איינציגער אָרגאַן אויף צו פיהרען אונטעהאַנדלונגען מיט דער רעגירונג איז דער סיים מאַרשאַלעק.

צום קאָמוניקאַט האָבען די קלובען נאָך צוגעגעבען, אַז זיי בעטען דעם סיים מאַרשאַלעק זיך צו דערוויסען ביים פּרעמיער־מיניסטער אויף ווען ער פּראָיעקטירט צוזאַמענצורופען די סעסיע פון סיים. אין פאַל ווען די סיים־סעסיע וועט פראַ-

יעקטירט ווערען אויף סוף אָקטאָבער, ווילען די קלובען אָננעמען מיטלען, אַז אויף אָנהויב אָקטאָבער זאָל צוזאַמענגערופען ווערען אַנ'עקסטרא סעסיע פון סיים.

וואַרשא, 14, (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אויף דער בעראַטונג ביים וויצע־סיים־מאַרשאַלעק דאַמבסקי איז בעת דער דיסקוסיע אָנגעוויזען געוואָרען, אַז איצט איז די צייט זעהר גינסטיג פאַר דער אָפּאָזיציע. די עקאָנאָמישע סיטואַציע אין לאַנד פערשווערט די לאַגע פון דעם איצטיגען קאַבינעט. מ'האָט אָנגעוויזען, אַז ביי אַ קאָנסעקווענטער אָפּאָזיציע קען מען ברענגען צו דער דימיסיע פון שוויטאַלסקי'ס קאַבינעט און דאַן זאָל קומען אַזאַ רעגירונג, וואָס וועט קענען שאַפען אַ פערשטענדיגונג מיט'ן סיים.

וואַרשא, 14 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) נאָכ'ן דערהאַלטען די דעקלאַראַציע פון די קלובען האָט מאַרשאַלעק דאַשינסקי זיך פערשטענדיגט מיט'ן פּרעמיער־מיניסטער שוויטאַלסקי. דער פּרעמיער האָט ערקלערט, אַז ער וועט געבען אַ תשובה דעם סיים מאַרשאַלעק נאָכ'ן פערשטענדיגען זיך מיט מאַרשאַל פּילסודסקי.

וואַרשא, 14 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) די קלובען פון ב. ב., ב. ב. ס. און דער דייטשער קלוב האָבען מיטגעטיילט דעם סיים מאַרשאַלעק, אַז זיי ווילען זיך יאָ בעטייליגען אין דער בעראַטונג, ס'איז דערמיט נישט אויסגעשלאָסען, אַז די קאָנפערענץ וועט פאָרקומען מיט די פערטרעטער פון די דריי קלובען.

וואַרשא, 14 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) ס'האָט זיך פערשפּרייט אַ סענסאַציאָנעלער קלאַנג, אַז דער מלוכה־פּרעזידענט זאָל רופען אַלע קלובען צו זיך אויף אַ בעראַטונג.

די שאַרפע רעזאָלוציע פון פּ.פּ.ס. און דער אָפּזאָג פון די צענטער און לינקע קלובען אָנטייל־צונעהמען אין דער בעראַטונג וואָס איז גערופען געוואָרען דורך דער רעגירונג האָט אַרויסגערופען פערשידענע השערות אין די פּאָליטישע קרייזען. אין אָוענד האָט מען געשמועסט, אַז דער סיים וועט פונאַנדערגעלאָזט ווערען און ס'וועלען אויסגעשריבען ווערען נייע וואַהלען, דערביי זאָלען מען זיך שטאַרק בעמיהען, אַז די רעגירונג זאָל אין נייעם סיים בעקומען אַנ'אַבסאָלוטע מעהרהייט, אַלס אָנפיהרער פון די וואַהלען ווערט פאָראויסגעזעהען דער איצטיגער וויצע־אינערן־מיניסטער פּולק פּיעראַצקי.

מאַרשאַל פּילסודסקי אין וואַרשא

וואַרשאַ, 14. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). פרייטאַג נאָכמיטאָג איז צוריקגעקומען פון דרוזגעניק קיין וואַרשאַ דער מאַרשאַל פּילסודסקי. קיין שום מאַכט האָט נישט געוואוסט, אַז דער מאַרשאַל קומט. 2 אַ זייגער נאָכמיטאָג איז דער מאַרשאַל אַדורכגעפאָהרען פּראַגע אָנגעטאָן אין אַ מיליטער־מונדיר.

אויפ'ן פּלאַץ „טזשעך קזשיזשי" איז דעם מאַרשאַל'ס אויטאָ קאַליע געוואָרען און מאַרשאַל פּילסודסקי האָט זיך איינגעזעצט אין אַ געוועהנליכער „טאַקס בקע" און אָפּגעפאָהרען אין בעלוועדער. אין בעלוועדער האָט מען זיך גאָרנישט געריכט אויפ'ן גאַסט. בעזונדערס האָט אַרויסגערופען אַ סענסאַציע דאָס איינפאָהרען פון פּילסודסקי'ן אין אַ געוועהנליכער אויטאָ דראָזשקע. ביים אויסשטייגען האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז דער מאַרשאַל האָט ביי זיך נישט געהאַט קיין געלד און פאַר דער טאַקסובקע האָט געמוזט בעצאָהלען דער אַדיוטאַנט.

וואַרשאַ, 14 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). פרייטאָג אין אָוענד איז פאָרגעקומען אַ 3 שעה'דיגע קאָנפערענץ פון מאַרשאַל פּילסודסקי, פּרעמיער שוויטאַלסקי און פינאַנץ־מיניסטער מאַטושעווסקי.

די „כנסיה הגדולה" אין וויען

דעבאַטע וועגען בעשעפטיגען יודישע אַרבייטער

וויען, (י.ט.א.) אויף דער זיצונג פון דער „כנסיה הגדולה" וואָס האָט זיך פערצויגען ביז שפּעט אין דער נאַכט איז דאָס ערשטע מאָל געקומען צו אַ שאַרפע דעבאַטע איבער'ן פּונקט 4 פון אגודה־סטאַטוט, בנוגע דעם צוזאַמענשטעל פון די לייטענדע אָרגאַנען פון דער פּאַרטיי. אַ רייה רעדנער זענען אַרויסגעטרעטען געגען אויסוועהלען אין די צענטראַלע „אגודה" אָרגאַנען פאָרשטעהער פון די קהלות, אויסער פון די סעפּאַראַטיסטישע אָרטאָדאָקסישע קהלות. די דאָזיגע פראַגע האָט אַרויסגערופען אַ שטורמישע דעבאַטע. נאָך אַ לאַנגערע און ליידענשאַפטליכע דיסקוסיע איז אָנגענומען געוואָרען אַ קאָמפּראָמיס פאָרשלאַג פון ה' איטשע מאיר לעווין (וואַרשא), וועלכער לאָזט איבער אין קראַפט דעם פּונקט 4 פון סטאַטוט מיט אַנ'אויסבעסערונג, לויט וועלכער די בעזונדערע לאַנדעס־אָרגאַניזאַציעס ווערט ביי געוויסע בעדינגונגען געגעבען דאָס רעכט פון מאָדיפיקאַציע.

וויען, (י.ט.א.) די היינטיגע פאָרמיטאָג־זיצונג פון דער „כנסיה הגדולה" איז געווען געווידמעט געזעלשאַפטליך - עקנאָמישע פראַגען, הויפּזעכליך די פראַגע פון רעכט אויף אַרבייט, אָרגאַניזאַציע פון אָרטאָדאָקסישע אַרבייטער, אַרבייטער־פערזיכערונג א. א. וו. אין דער דעבאַטע איז אויך בעריהרט געוואָרען די פראַגע פון פּריווילעגירען נישט־יודישע אַרבייטער פון אָרטאָדאָקסישע אַרבייטס־געבער. אַ רייה רעדנער האָבען זיך אַרויסגעזאָגט דערפאַר, אַז די „מועצת גדולי התורה" זאָל אויסאיבען אין דער ריכטונג אַ דרוק אויף די יודישע אינדוסטריעלער און אַנדערע אַרבייטס געבער. אַנדערע רעדנער האָבען געפאָדערט גרינדען אַרבייטער־קאָאָפּעראַטיווען. דער פאָרשטעהער פון די „פּועלי אגודת־ישראל" ה' אָרלעאַן (וואַרשאַ) האָט געהאַלטען אַ רעפעראַט וועגען דער סאָציאַלער לאַגע און ה' מ. מ. לעווין וועגען דער עקאָנאָמישער לאַגע פון די יודען.

וויען, (י.ט.א.) היינט איז דאָ געעפענט געוואָרען די קאָנפערענץ פון די אַגודיסטישע פּראָווינצען. די קאָנפערענץ שטעלט מיט זיך פאַר אַ אינטערעסאַנט בילד צוליב דער פערשידענאַרטיגקייט פון די 150 דעלעגאַטינס, וואָס בעטייליגען זיך אין איהר. די קאָנפערענץ האָט בעגריסט צווישען אַנדערע ד געררער רבי'צען.

מלחמה אויפ'ן ווייטען מזרח

וויען, 14 (ספּ. טעל.) „יונייטעד פּרעס" מעלדעט פון מוקדען, אַז לויט דעם קאָמוניקאַט פון דער מאַנדזשורישער רעגירונג, האָט דאָס סאָוויעטישע מיליטער דעם 12 סעפּטעמבער אָנגעהויבען אַנ'אָנגריף אויף עטליכע כינעזישע שטעט. סאָוויעטישע מיליטערישע עראָפּלאַנען באָמבאַרדירען דעם באַהנהויף אין מאַנדזשוריע.

בערלין, 14 (ספּ. טעל.) „טעלעגראַף־אוניאָן" מעלדעט, אַז די נאַנקינער רעגירונג האָט בעקומען ידיעות, דאָס די ענגלישע רעגירונג זאָל מעלדט אויף דער כינעזיש־טיבעטאַנישער גרעניץ גרויסע אָפּטיילונגען מיליטער. דער כינעזישער אויסערן־מיניסטער האָט זיך אין דער דאָזיגער פראַגע געווענדעט מיט אַנ'אָנפראַגע צום ענגלישען געזאַנדטען אין פּעקין. קיין ענטפער איז נאָך ביז איצט נישט פאַרהאַן.

מוראַ'דיגער בענזין־אויפרייס

פּאַרמאַ (איטאַליען) 14. (ספּ. טעל.) בעת אַנ'אויפרייס אין אַ בענזין־לאַגער זענען דערהרגעט געוואָרען 20 מענשען, 20 זענען שווער פערוואונדעט געוואָרען.

וואוינונגען צו פערמיטען

1, 2, 3, 4 צימערן און קוך

מיט קאָרידאָרן, קלאָזעט, באַדעצימער, פּאַסאַזשקע־פּוסבאָדען, גאַז, עלעקטרי פערבונדען מיט דער שטעטישער קאַנאַליזאַציע איז פון זאָפאָרט צו פערמיטען

באַלוטע־צעגעלניאַנא 35

צו ערפאַהרען אויף דער שטעל.

Salon Mód

p. f. „AU PETIT PARIS"

właśc. ALA RUBINSTEINÓWNA

81 Piotrkowska 81, tel. 38-65

POWRÓCIŁA z PARYŻA i poleca na sezon jesienny i zimowy **NAJNOWSZE MODELE** po **cenach przystępnych.**

DR. MED.

A. URYSON

אינערליכע קראַנקהייטען

צוריקגעקעהרט.

נעהמט אָן פון 3 ביז 5 נאָכמיטאָג.

Konstantynowska 20, telef. 35-85.

Dr. A. MAZUR

ספּעציאַליסט פאַר האַלז־, נאָז־ און אויערן־קראַנקה

צוריקגעקעהרט

65 וואָלטשאַנסקאַ 65, טעלעפאָן 66-01.

נעהמט אָן פון 12.30 ביז 1.30 נאָכמיטאָג און פון 4 ביז 6 אין אָוענד.

Dr. med. **H. Lubicz**

צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 41-32

ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע און מענער־שוועכע קראַנקהייטען, היילונג מיט קוואַרץ־לאַמפּען (האָר־אויספאַל)

נעהמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָוענד.

אכטונג, בעקער־מייסטער אין לאָדז!

היינט, זונטאָג, דעם 15 טען ד. ח. 7 אַ זייגער אין אָוונד קומט פאַר אין אייגענעם לאָקאַל

אַ דרינגענדע אויסערגעוו. פערזאַמלונג

צוליב די וויכטיגקייט פון דער טאָג אָרדנונג, ווערען די מיטגלידער און נישט מיטגלידער געבעטען פּינקטליך צו קומען.

קיין איין בעקער־מייסטער זאָל נישט פעהלען!

בעמערקונג 1: די געוועזענע ראַיאָן־דעלעגאַטען ווערען געבעטען צו בעזוכען היינט אַלע בעקער־מייסטער פון זייער ראַיאָן אין לאָדז, מיט זעם ציעק אויפמערקזאַם צו מאַכען, אַז זיי זאָלען בייוואוינען די היינטיגע פערזאַמלונג.

בעמערקונג 2: די פערוואַלטונגס־מיטגלידער ווערען געבעטען צו קומען היינט, 6 אַ זייגער אָוונד צו אַ פערוואַלטונגס־זיצונג.

עלטסטער פון צעך משה פאַזנאַנסקי.

F086

Przedszkole I. KACENELSONA

Cegielniana 28, tel. 51-79.

די בעקאַנטע אין לאָדז

פרעבעל־שולע „גן־ילדים"

מאַכט בעקאַנט, דאָס זונטאָג, דעם 15 טען וועשען האָט אָנגעפאַנגען דער אונטעריכט.

קינדער פון $3^1/_2$ יאָהר נעמט אָן די קאַנצעלאַריע פון דער שולע פון 10—2 פאַרמיטאָג און פון 5—7 נאָכמיטאָג.

די לייטונג.

אלעבען אין דער מדבר

ווי אזוי די אראבער האלב-ווילדע שבטים לעבען אין דער וויסטעניש

די לאגע פון דער אראבישער פרוי איז זעהר א טרויעריגע. זי איז אין פולשטענדיגער שקלאפעריי. זי איז פעראכטעט פון אלעמען. דאס געבורט פון א מיידעל איז אן אמת'ע צרה פאר די עלטערען. נישט אומזיסט איז פערשפרייט צווישען אייניגע שבטים א לעגענדע, אז גאר אין די אלטע צייטען, נאהענט צו דעם דור פון זייער נביא מאהאמעד, איז געווען ביי די אראבער א מנהג צו בעגראבען לעבעדיגערהייט אין מדבר זייערע נייגעבוירענע טעכטער, ווען זייער צאהל ביי די עלטערן איז געווען צו גרויס. אויך וויפיל די געשיכטע איז ריכטיג, איז איצט שווער צו זאגען. אבער אלענפאלס בעווייזט עס, ווי א'זוי מען בעציהט זיך צו טעכטער ביי די אראבער. זיי האבען קענטיג טעכטער אין א פיל גרעסערער צאהל ווי זיהן.

האט אן אראבער א טאכטער, זעהט ער איהר וואס גיכער ארויסצופטר'ען פון דער היים. ער פערקויפט זי צו א מאן, וועלכער וויל זיך קריגען א ווייב. דער מאן קען איהר אזעקשיקען אין יעדער צייט, ווען ער וויל נאר. אפט טרעפט זיך, אז אן אנ-עלטערער און רייכער אראבער קויפט זיך א יונג שעהנע מיידעל פאר זיין פערגעניגען. ער האט זי אין איהרע בליהענדע יאהרען, ווען זי איז נאך שעהן און יונג, און דערנאך לאזט ער איהר אויף הפקר. זי קען זיך נאך ווי עס איז פערזיכערען, אויב זי האט געבוירען זיהן. אבער אויב זי האט געבוירען טעכטער, אדער זי האט אינגאנצען קיין קינדער נישט, איז איהר לאגע א גאנץ צרה'דיגע. זעהר זעלטען טרעפט ביי די בעדואינישע פרויען א גליקליכער פאמיליען-לעבען.

שטענדיג מוזען זיי געדולדיג ליידען פון דעם, וואס דער מאן טיילט אויס זיין ליבע צו זיינע פילע ווייבער, און קיינע פון זיי קען זיך נישט פיהלען אלס די איינציגע פרוי און בעלעבאסטע. אין דעם זין איז שוין בעסער די לאגע פון א פרוי, וואס פאלט אריין צו אן ארימען, וועלכער קען נישט בעהייזען אויסצוהאלטען פיל פרויען. איז דארט אבער דא אן אנדער צרה: ארימקייט. אויב דער מאן איז א אביון שלים-כזל, אז מעהר ווי איין ווייב קען ער נישט אויסהאלטען, איז די איינציגע ווייב אויך אויף גרויסע צרות.

פערקעהרט-זשע, איז דער מאן רייך, וויל ער געניסען וואס מעהר פון לעבען און וויל זיך נישט בעגנוגענען מיט איין ווייב. די רייכע נאמאדען קויפען זיך אויף נייע ווייבער ביי יעדער געלעגענהייט. זיי בייטען זיי ווי קליידער. גאנץ אפט טרעפט, אז איין פרוי נעהמט איבער פון איין מאן צו א צווייטען. מיט איין ווארט, זי איז א מין שפילצייג אין די הענט פון מאן.

די איינציגע פרייד און טרייסט אין איהר ביטערען לעבען איז — די זיהן. האט זי זיהן, איז זי פול מיט האפנונגען. זי ווערט ביי זיך זיכערער, מעהר יחסנ'טע. זי קען דאמאלסט האפען, אז זי וועט פערבלייבען אין דעם זיהנ'ס שוץ, און אז דער פאטער וועט זיך צו איהר בעציהען וואריממער, ווי צו די איבריגע ווייבער.

ס'איז שווער זיך פארצושטעלען וויפיל הארצרייסענדע טראגעדיעס שפילען זיך אפ אונטער די ארימע ביידלעך אין דעם גרויסען מדבר. דער אראבער שעצט געריגג זיין פרוי, וויל לויט זיין ווערטעל איז „פרויען צוויי מאל אזוי פיל פערהאן ווי מענער". ער איז דער יחס'ן, זי איז איהם אונטערטעניג און דער בעדואין, וועלכער האט אין אלגעמיין אזוי ווייניג פערגעניגען אין לעבען, קוויקט זיך מיט זיין הערשאפט איבער זיין הארעם.

די גרויסע צאהל פרויען האט קענטיג ארויסגערופען דעם מנהג צו האבען מעהר ווי איין ווייב.

די מאטעריעלע לאגע פון דער פרוי איז אויך א שווערע. די נאמאדישע פרוי הונגערט אפט כמאטען לאנג. זי איז אויסגעצערט און פערוועלקט זעהר גיך. א בליהענדע נאמאדישע שעהנהייט, א יונג מיידעל וואס האט נישט לאנג געהייראט, ווערט אין א קורצער צייט ארום פערוואנדעלט אין אן אויסגעמארטערטע, פערעלטערטע פרוי. די נאמאדישע פרוי האט זעהר ווייניג קינדער. ווענען א צווילינג הערט מען דארטען קיינמאל נישט.

די נאמאדישע פרוי איז א זעלטען-איבערגעגעבענע מוטער. זי איז גרייט פון דאס לעצטע אוועקצוגעבען פאר איהר קינד. און דער צייט ווען זי הונגערט אליין, איז דער איינציגער ארג איהרער נישט ווי אזוי צו שטילען איהר הונגער, נאר ווי אזוי דעם קינד צו שפייזען.

אייניגע רייזענדע בעשרייבען, וואס כאר א שווערען איינדרוק עס מאכט א נאמאדישע פרוי, וועלכע האט שוין א גרויס קינד אויף די הענט און זייגט איהם פון איהר דארער פוסטער ברוסט.

אין אייניגע ערטער זייגט א מוטער איהר קינד ביז 3—4 יאהר. „וואס זאל איך טון?" בעקלאגט זיך די מוטער פאר א פרעמדען, „א קיין ציגען האבען מיר נישט, און אין דער וויסטעניש איז גארנישט נישטא; וואס זאל איך עפעס אנדערש טון מיין קינד?" און אין דער מוטער'ס אויגען ליגט א טיפער אומעט און אפט כאל בלישצעט אויך אן אומגעבעטענע טרעהר...

אומעט איז כמעט די אייביגע שטימונג פון א נאמאדישער פרוי. אפילו ווען זי גיט שוין יא א שמייכעל, פערענדיגט זיך אפט איהר שמייכעל מיט א שטילען טרויעריגען זיפץ.

קיין גרויס נחת פון זייערע קינדער האבען די פרויען אויך נישט. די קינדער וואקסען אויס ווילד און הפקר'דיג. קיינער האט איבער זיי קיין דעה נישט. בעזונדערס צופאלעוועט זענען די יונגלעך, וועלכע זענען גאנצע יחסנים אין דער פאמיליע. דער זוהן איז בעליבט ביים פאטער פיל מעהר איידער דעם זוהן'ס מאמע. די מאמע זוכט צו געווינען חן ביים מאן דורך זיין בעליבטען זוהן. דאס קינד פיהלט עס און ער נעהמט זיך איבער. ער קריכט. ווי מען זאגט עס, אויפ'ן קאפ. ער טוט, וואס ער וויל און קיינער זאגט איהם א ווארט נישט ענטקעגען.

„גאט האט מיר געשענקט א זוהן, און איך טאר איהם אין קיין זאך נישט אפזאגען, ביז וואנען ער איז א קינד", אזוי רעדט דער אראבער. און דאס קינד וואקסט ביי איהם אויס ווי ווילדע גראז. זעהר זעלטען, אין א מאמענט ווען דער יונגעל ברענגט ארויס דעם פאטער פון געדולד, שרייט ער אן אויף איהם. אבער דער פאטער וועט אויך דאמאלסט נישט א ריהר טון זיין זוהן.

נאך מעהר, טאמער וועט עס אמאל טון די מוטער, וועט זי שוין קריגען פון מאן א חלק, אז זי וועט פערזאגען א צעהנטען ווייטער אזוי צו האנדלען. זי קען פערלירען דעם מאנ'ס חן אויף שטענדיג, און זי היט זיך אפ פון אזא מין זאך.

ווען עס טרעפט זיך אן אומגליק און א זוהן שטארבט, איז דער פאטער פערצווייפעלט א לאנגע צייט און אמאל דעם גאנצען לעבען. פערקעהרט, א טאכטער'ס טויט מאכט נישט קיין גרויסען איינדרוק.

די קינדער בעציהען זיך מעהרסטענס אהן א בעזונדערע אכטונג צו זייערע עלטערן, בעזונדערס די זיהן.

איין רייזענדער דערצעהלט ווי ער האט געזעהען א נאמאדישען יונגעל, וועלכער האט כמעט א שטעקען געשלאגען זיין מוטער איבער'ן פלייצע, און זי האט דאס געדולדיג אריבערגעטראגען.

„מיין זוהן איז נישט קיין אמת'ער בעדואינער, זיין פאטער איז פון אן אנדער שבט", האט זיך פערענטפערט די אומגליקליכע מוטער פאר דעם רייזענדען.

אין אלגעמיין ערציהען זיך די בעדואינישע קינדער אהן דער ווירקונג פון די עלטערען. די עלטערען ווען קיינמאל נישט אפשטעלען זייער קינד, ווען ער זאגט ליגען, כאטש זיי האלטען, אז „זאגען א ליגען איז א שאנדע".

די קינדער וואקסען אויס אונטער'ן איינפלוס פון דעם, וואס זיי זעהען און הערען ארום זיך. אבער קיינער לערנט זיי נישט ווי אזוי צו פיהרען זיך. ווען מיר קוקען זיך צו צו די אראבער, וועלכע וואוינען אין די געגענדען פון דעם מדבר און ארום דעם מדבר, ווען מיר טראכטען זיך אריין אין זייער לעבען, אין זייער כאראקטער און אין דעם, וואס זיי האבען געשאפען ביז איצט, מוזען מיר אנערקענען, אז דאס איז נישט קיין שאפענדער גרויס פאלק.

דער אראבער האט פיל זיטען — סיי אין זיין לעבען און סיי אין זיין כאראקטער — וועלכע דערנעהנטערען איהם צו פיל אנדערע ווילדע און האלב-ווילדע שבטים. זיין גאנץ לעבען איז געבויט אויף מנהגים, וועלכע האלטען זיך ביי איהם גאנץ פעסט אין פערלויף פון דורות, די מנהגים פערבייטען ביי איהם וועלכע ס'איז געזעצען; אויך זיין רעליגיע און זיין מאראל איז געבויט אויף פערשיידענע מנהגים.

דער אויסזעהן פון די בעדואינער איז אין אלגעמיין א גאנץ שעהנער. מעהרסטע פון זיי זענען פון מיטעלען וואוקס. מעגליך, אז זייער שווער לעבען שטערט זיי צו ענטוויקלען זיך גוט. זייערע זענען שווארץ, בעזונדערס אין דרום זייט פון אראביען. זייערע האר זענען הארט און שווארץ. זייערע אויגען טונקעל. דער נאז א לענגליכער, און אין אלגעמיין מאכען זיי א גוטען איינדרוק. די פרויען צייכענען זיך נישט אויס מיט א בעזונדער שעהנקייט. די מענער זענען גאנץ ענערגישע, אבער נישט קיין שטארקע.

ווי ביי פיל אנדערע ווילדע פעלקער, איז ביי די אראבער אויך זעהר שטארק ענטוויקעלט גאסט-פריינדליכקייט. ווען א גאסט קומט צו פאהרען, וויל יעדערער פון די רייכערע אראבער איהם צו נעהמען צו זיך. אין פערלויף פון דריי טעג וועט מען איהם אויפנעהמען מיט גרויס אכטונג און פריינדליכקייט. אבער אויך נאך די דריי טעג וועט מען איהם נישט לאזען פיהלען, אז ס'איז שוין צייט צו פאהרען אהיים. דאס גאנצע הויזגעזינד וועט די צייט איהם אמוזירען און, מיט איין ווארט, אלע וועלען זיך סטארען איהם צופרידען צושטעלען.

די בעדואינער, אלס דער מעהר בעקאנטער טייל פון דער אראבישער ראסע, פערנעהמען זיך מעהרסטענס מיט פיטערן שאף און גאנץ ווייניג פון זיי מיט ערד-ארבייט. זיי האבען א שלעכטען נאמען ביי די רייזענדע צוליב זייער נייגונג צו מאכען אנפאלען און רויבערען וואו נאר מען קען. די רעגירונג בעקעמפט זייער פערברעכערישע ארבייט, אבער זי איז אפטמאל מאכטלאז: זי קען נישט קאנטראלירען די בעדואינער, וועלכע כאפען ארום רייטענדיג איבער'ן מדבר און דרעהען זיך ארום פון וועלכער ס'איז אויפזיכט.

אבער נישט אין אלע טיילען פון אראביען געדען זיי אן מיט אזא ארבייט. מעהרסטענס זענען זיי טעטיג אלס רויבער אין די געגענדען בעלאנגענדע צו טערקיי. זיי זענען שרעקליך אונוויסענדע. קענען ליינען און שרייבען איז צווישען זיי זעהר א זעלטענע זאך. זיי פערלאזען זיך אויף זייער זכרון. און טאמער חלילה געדענקען זיי נישט עפעס א זאך, העלפט זיי ארויס זייער פאנטאזיע. זיי טראכטען אויס ליגענס און פראווען עס צו מיט אזעלכע איינצעלהייטען, אז איהר קענט מיינען, אז ס'איז לויטער אמת.

קארל מארקס און פערדינאנד לאסאל

די מערקווירדיגע בעציהונגען צווישען די צוויי גאונים

פון מ. אשעראוויטש

אין איין בריף האט מארקס געשריבען וועגען לאסאל'ן:

„לאסאל פאזירט איצטער, נישט נאר ווי איינער פון די גרעסטע געלעהרטע, דער טיפסטער דענקער, דער גלענצענדסטער פארשער א. אז. וו., נאר אויך ווי א דאן-זשואן און ווי א רעוואלוציאנערער קאר-דינאל רישעליע. מיר און מיין ווייב האט ער פערטרויט דעם גרויסען סוד, אז ער איז דאס געווען דער, וואס האט געראטען גאריבאלדי'ן נישט צו אטאקירען די שטאט רום... ער האט אונז אויך געזאגט, אז נישט לאנג צוריק האט ער זיך געזעהען מיט מאציני'ן (א בעריהמטער איטאליענישער רעוואלוציאנער), וועלכער האט גוטגעהייסען און „הויך געשעצט" זיין פלאן. פאר גאריבאלדי'ן און מאציני, האט ער זיך פארגעשטעלט אלס דער „פערטרעטער פון דעם רעוואלוציאנערען ארבייטער קלאס אין דייטשלאנד", און ער האט זיי דער-צעהלט א מעשה (דאס איז בוכשטעבליך אמת!), אז ער (לאסאל, הייסט עס) האט מיט זיין ביכעל וועגען דער איטאליענישער מלחמה געבראכט דער-צו, אז פרייסען זאל זיך נישט אריינמישען, און אז ער האט פאקטיש „געפיהרט די געשיכטע פון די לעצטע דריי יאהר".

ווען לאסאל האט אין דייטשלאנד געגרינדעט דעם „אלגעמיינעם פערבאנד פון דייטשע ארבייטער" און דערמיט בעוויזען, אז דער רעוואלוציאנערער גייסט, וואס מען האט געפרובירט דערשטיקען ביים פראלעטאריאט אין דער צייט פון דער קאנטר-רעוואלוציע, לעבט נאך אלץ און קען קיינמאל נישט דערשטיקט ווערען אין גאנצען; ווען לאסאל'ס נאמען האט אנגעהויבען ווערען אזוי בעליבט אז אומעטום, וואו נאר ער איז נאר געקומען, האבען איהם טויזענדער ארבייטער מאש אויף די קעפ גע-טראגען און ארויסגעוויזען די גרעסטע בעגייסטע-רונג פאר איהם, האט מארקס בשום אופן נישט געוואלט אנערקענען די גרויסקייט פון זיין אויפטו, די וויכטיגקייט פון זיין ארבייט, און שרייבענדיג וועגען איהם צו ענגעלס'ן האט ער בענוצט אזעלכע אויסדרוקען ווי: „יענער בחור", „יענער טומלער", „דער צוקונפטיגער דיקטאטאר פון די ארבייטער". און דערמאנענדיג די ווערק, וואס לאסאל האט געשריבען, האט מארקס — טאקע אין די זעלבע בריף צו ענגעלס'ן — זיך אויסגעדריקט אזוי: „די אויסגעראשענע געדאנקען", „די געבארגטע פראזען", „די געטאקטע חצופה", „דער לעבערליכער אנשטעל פון געלערנטקייט און דער נארישער גע-פיהל פון אייגענער וויכטיגקייט", „די פארטאטשנע שרייבעריי פון א חדר-יונגעל, וואס יאגט זיך הערום פענהום צו פאראדירען פאר דער וועלט אלס א געלערנטער מאן און א זעלבסטשטענדיגער פארשער".

און אויסדריקענדיג די מיינונג, אז עס לוינט זיך גאר נישט צו קריטיקירען דאס וואס לאסאל שרייבט, זאגט מארקס אין איינעם פון זיינע בריף, אז דאס איינציגע, וואס עס בלייבט צו טון, איז — ווארטען ביז לאסאל וועט פערלירען די געדולד און וועט ווירקליך ווערען שטארק אין כעס, און דאן... „דאן וועל איך שוין פאר איהם האבען צוגעגרייט א ריכטיגען ענטפער".

און ענגעלס האט אין דעם נאכגעטאנצט מארקס'ן, אליין שטארק פערליבט אין מארקס'ן, איז ער געווען נישט ווייניג איפערזיכטיג און ער האט זעהר נישט געוואלט, אז מארקס זאל מיט אימיצען אנדערש זיין אזוי בעפריינדעט ווי מיט איהם. און עס איז פערהאן א גרונד צו גלויבען, אז ווען לאסאל וואלט נישט געווען אזא גרויסע פערזענליכ-קייט, ווען ער וואלט זיין אייגענעם ווילען נעבויגען, ווען ער אליין וואלט נישט געהאט אזא אייגען-פעסטען כאראקטער, וואלט זיך מארקס צו איהם אנ-דערש בעצויגען.

אין א בריף צו מארקס'ן האט זיך ענגעלס ארויסגעכאפט מיט א בעמערקונג, וואס גיט א גרונד אזוי צו דענקען. אין יענעם בריף שרייבט ענגעלס:

„די געשיכטעס וועגען לאסאל'ן און דער טור-מעל, וואס מען מאכט דארטען מיט איהם אין דייטש-לאנד, הויבען אן ווערען נישט אנגענעהם. עס איז שוין ווירקליך צייט, אז דו זאלסט וואס גיכער ענדיגען דיין בוך... עס וועט זיין אן אומגליק, אויב יענער מאן וועט אויף אזא אופן בעפעסטיגען א פא-זיציע פאר זיך".

„און דאס איז געווען דער אנגעזעהטאסטער פונקט", — זאגט אטא רידלע אין זיין בוך וועגען מארקס'ן. — „לאסאל האט בעפעסטיגט א פאזיציע פאר זיך, און דאס האט מארקס נישט געוואלט ליידען. מארקס, וועלכער האט דאס גאנצע לעבען זיינס פיבעריש געשטרעבט צו די העכסטע דער-גרייכונגען, צו ערפאלג, צו אנערקענונג, האט גע-קענט ווערען בליגד און ווילד פון דאס צו א קאנ-קורענט".

און לאסאל איז זיכער געווען א גרויסער קאנ-קורענט...

אפילו דאן, ווען לאסאל איז געפאלען אין א דועל איבער א פרוי, אין דער עלטער פון ניין און דרייסיג יאהר, און אליין געמאכט א סוף צו דעם לעבען, וואס האט ווי א קאמעט בעלויכטען די וועלט — אפילו דאן האט מארקס נישט געקענט פערדריקען אין א זייט דעם „שלעכטען גאון", וואס האט איהם אליין קיינמאל קיין רוה נישט געגעבען, און אין א בריף, וואס ער האט דאן צוגעשיקט צו ענגעלס'ן האט ער נישט געראטען קיין ווארט פון מיטגעפיהל. ער האט אין יענעם בריף געשריבען:

„עס איז שווער צו גלויבען, אז אזא טומעלדיי-גער, אזא בעוועגליכער מענש, וואס האט זיך אלע מאל געשטופט פאראויס, זאל זיין טויט ווי דאס טשוועקעל פון א טיר, און מוזען האלטען די צונג פערשלאסען".

שפעטער האט שוין מארקס גערעדט וועגען לאסאל'ן אין אזא טאן, אז עס האט זיך שוין געפיהלט אכטונג און אפשעצונג.

טוט עס טאקע וועה, ווען מען בעקענט זיך מיט די איינצעלהייטען פון די בעציהונגען צווישען מארקס'ן און לאסאל'ן. מען טארף אבער נישט פערגעסען, אז מארקס איז געווען א גאון, און דאס וואס עס איז ערלויבט דעם גאון, איז נישט ערלויבט דעם געוועהנליכען מענשען. דארום דארף ער וויסען וויפיל דער גאון לייעט, ווען ער גיט זיך אליין אפ א חשבון הנפש וועגען זיינע מעשים אלס מענש!

און מען טארף אויך נישט פערגעסען, אז מארקס איז געווען א גרויסער ארעמאן און די ארימקייט האט איהם אזוי פערביטערט, אז ער האט אפט מאל געמוזט זיין שלעכט אפילו דאן, ווען ער האט געוואלט זיין גוט...

Dr. A. Krynski

הויט און ווענערישע-קראנקהייטען

רענטגען = הייל = קאבינעט

שענקעוויטש 34, טעל. 46-10

1-טער שטאק, פראנט. נעמט אן פון 5—7 נאכמ.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט קראנקה. בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע.

אנדזשעיא 5, טעל. 59-40

נעמט אן פון 8—2 נאכמ. און פון 5—9 אווענד בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. Józef Kon

קינדער-קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט

נעהמט אן קראנקע אויף פיעטריקאווער 5

פון 3—5 נאכמיטאג.

פריוואט-וואוינונג 6 שערפיען 3 טעל. 44-84

א קאמיטעט אויסצופארשען די מענש-ליכע חסרונות

פון ניו-יארק מעלדעט מען, אז דער בעריהמטער אמעריקאנער יעיל-אוניווערסיטעט האט בעשטימט א קאמיטעט פון וויסענשאפטסלייט צו שטודירען די נאטור פון דעם מענשען. איבער 7 מיליאן דאלאר זענען בעשטימט געווארען פאר דעם קאמיטעט, וואס דאס בעווייזט, אז מען מיינט דאס נישט אויף א געלעכטער, נאר אז מען נעהמט זיך צו דעם גאנץ ערנסט.

עס איז א גאנץ שווערע זאך אריינצודרינגען אין דער נשמה פון דעם מענשען. די פסיכאלאגישע וויסענשאפט האט אין די לעצטע יאהרען עפעס יא אויפגעטון אין דער ריכטונג. אבער אלץ בלייבט די דאזיגע וויסענשאפט א זאך פון פערשידענע סברות. דער זאגט אזוי און דער צווייטער פסיכאלאג זאגט פונקט קאפויר.

דער קאמיטעט פון דעם יעיל-אוניווערסיטעט וועט אייגענטליך גישט זיין קיין סתם פסיכאלאגישער ראט. דאס הייסט, זי טראט צו נישט סתם צו פארשען די פסיכאלאגיע פון דעם מענשען, נאר זי וועט זיך הויפטזעכליך פערנעהמען מיט יענע פראגען וועגען מענשליכע האנדלונגען, וואס האבען א געזעלשאפטליכע בעדייטונג. זי וועט פרובירען אויסצוגעפינען די סיבה פון געוויסע ערשיינונגען, וואס האבען אן'אלגעמיינע בעדייטונג און וואס ברענגען צו א סך צרות. למשל, דער קאמיטעט וועט דארפען אויסגעפינען: פון וואנען נעהמט זיך דאס, וואס זענען די הויפט-סיבות, וואס מיידלעך, אזוי פיל יונגע מיידלעך, ענטלויפען פון זייערע היימען?

א צווייטע פראגע: פארוואס מעהרען זיך היינטיגע צייטען די קריגערייען צווישען מאן און פרוי? פארוואס קומען פאר אזוי פיל גט'ען אין דער איצטיגער צייט? אין אמעריקא האט די דאזיגע פראגע כמעט א נאציאנאלע בעדייטונג, ווייל די צאהל גט'ען האלט אין איין גרעסער ווערען און דער גאנצער איינפיהר. די גאנצע אינסטיטוציע פון הייראטס לעבען ווערט דורך דעם אונטערגעבראכען.

דער קאמיטעט פון יעיל-אוניווערסיטעט וועט דארפען די דאזיגע פראגען שטודירען, פארשען און ברענגען א בעריכט וועגען דעם. ער וועט דארפען אויסגעפינען די פערזענליכע סיבות און וועט אויך דארפען אויסגעפינען די געזעלשאפטליכע אורזאכען, וואס ליגען היגטער דעם.

א דריטע פראגע: פון וואנען נעהמען זיך לעצטענס אזוי פיל יונגע פערברעכער אין אמעריקא? אויך דאס איז א גאנץ ערנסטע פראגע. ציפערן בעווייזען, אז אפילו די צאהל פון מערדער צווישען דער אמעריקאנער יוגענד ווערט אלץ גרעסער.

דאס, אלזא, זענען אלץ פראגען, וואס האבען צו טון מיט יעדען פאל בעזונדער און אין דער זעלבער צייט האבען זיי אויך א געזעלשאפטליכע בעדייטונג.

זיבען מיליאן איז א סך געלד, נאר אויב דער קאמיטעט זאל עפעס אויפטון אין די דערמאנטע פראגען — וועט דאס אפשר ווערט זיין. אן'אמעריקאנער צייטונג בעמערקט וויציג: „אויב דער קאמיטעט זאל בלויז אויסגעפינען א מיטעל, ווי קלענער צו מאכען די קריגערייען אין פאמיליען-לעבען וואלט שוין ווערט געווען דאס געלד, וואס וועט אויף דעם אויסגעגעבען ווערען".

עס זענען אויעער דעם פארהאן נאך זאכען, נאך מאדנע מענשליכע האנדלונגען, וואס קומען אויס זעהר מאדנע. צום ביישפיל: פארוואס זאגען מענשען אזוי פיל ליגענס? מען האט אין א קלאס פון יעיל-אוניווערסיטעט געמאכט א פרוב און אויסגעפונען, אז אמווייניגסטענס ניינציג פראצענט פון די שילער זענען גענייגט צו זאגען א ליגען. פון וואנען נעהמט זיך דאס?

מענשען זענען אויך גענייגט צו גנבות. אמאל האט מען געהאט א טעאריע, אז גנבים קומען פון ארימע קלאסען, ווייל זייער ביטערער עקאנאמישער לעבען טרייבט זיי צו דעם. אבער פאקטען בעווייזען, אז א סך גנבים קומען דווקא פון פערמעגליכע קלאסען. ווי קומט דאס?

נאך א פראגע: עס זענען דא מאסען מענשען, וואס האבען א טיפע הנאה, ווען זיי בעלייגט עמיצען אפצונארען. פון וואנען נעהמט זיך דאס?

בקיצור: פארוואס האט די ציוויליזאציע נישט דערפולט די האפנונגען, וואס מען האט געלעגט אויף איהר? אמאל האט מען געמיינט, אז דורך בילדונג וועט דער מענש בעסער ווערען, און צום סוף? צום סוף זעהען מיר, אז דורך דער ציוויליזאציע איז דער מענש אפשר קליגער געווארען, אבער וועגען בעסערקייט איז א גרויסע פראגע...

עס זענען אויף דער וועלט זיכער דא א סך אידעאליסטישע מענשען... נאר זייט ביי זייט מיט זיי זענען דא מיליאנען, וואס זייער אויפפיהרונג איז שוין גאר נישט קיין אידעאליסטישע... רעליגיעס, און אויך אידעען, האבען נישט געהאלפען זיי בעסער צו מאכען.

דער יעיל-קאמיטעט האט פאר זיך אויך א שווערע אויפגאבע אויסצוגעפינען, פון וואנען עס קומט צו מענשען א טאפעלקייט אין זייער נאטור, אין זייער האנדלונג.

דער גן-עדן פון לאנגע לעבענס

דער דירעקטאר פון בולגארישען סטאטיסטישען ביורא ד"ר פאפאוו האט פערעפענטליכט א בעריכט, לויט וועלכען עס קומט אויס, אז בולגאריען האט געשלאגען דעם רעקארד פון לאנגע לעבען. אין דער דאזיגער קליינער מדינה'לע זענען פארהאן נישט ווייניגער ווי 3139 מענשען, וועלכע האבען שוין דערגרייכט דעם עלטער פון איבער 100 יאהר. זייער לאנגען לעבען האבען זיי צו פערדאנקען נישט זייער היגיענישער אויפפיהרונג און נישט דעם אלגעמיינעם הויכען סאניטארען מצב אין לאנד, ווייל אין בולגאריען זענען דאקטוירים פארהאן נאר אין שטעט, אויפ'ן לאנד אבער קען מען אפט אויף א מהלך פון א סך הונדערטער ווייארסטען קיין דאקטאר נישט געפינען, — נאר זיי לעבען לאנג צוליב זייער קערפער-געבוי, צוליב זייער געלאסענעם לעבען און א דאנק די ווייניג דאגות, וואס זיי האבען. די רעגירונג האט געלאזען אונטערזוכען די מתושלחס דורך דאקטוירים, כדי אויסצוגעפינען די נעהנטערע סיבות פון זייער הויכען עלטער. און דערביי האט זיך ארויסגעוויזען, אז 14 פון די דאזיגע 100-יאהריגע האבען בכלל קיין איין מאל אין זייער גאנצען לעבען זיך נישט געלאזען אונטערזוכען פון א דאקטאר. דער גרעסטער טייל פון די בולגארישע זקנים געהערען צו דער ארעמקייט. איבער דריי-פערטעל פון זיי פערשטעהען בכלל נישט צו שרייבען און נישט צו לייענען.

אבער נישט נאר בולגאריען אליין, נאר אויך דער גאנצער באלקאן בכלל קאן אנגערופען ווערען א גן-עדן פון לאנגע לעבענס. טערקיי פערמאגט אויך א גרויסע צאהל 100-יאהריגע, צווישען זיי איז פארהאן איינער צארא אגא פון קאנסטאנטינאפאל, וועלכער זאגט, אז ער איז 145 יאהר אלט, און אז ער האט שוין איבערגעלעבט 9 פרויען. זיין פרוי ווידער פאטמא האנעם איז אלט נישט מעהר און נישט ווייניגער ווי 160 יאהר, און זי איז געבוירען געווארען אין בולגאריען. דארטען איז מיט עטליכע חדשים צוריק געשטארבען א צווייטע פרוי מיט'ן נאמען רוקיע, וועלכע איז אלט געווען 122 יאהר.

לויט די ידיעות פון דר. פאפאוו, פערנעמט שפאניע דעם צווייטען ארט נאך בולגאריען לויט דער צאהל לאנג-יאהריגע זקנים, וואס דארטען זענען פארהאן. לויט דער לעצטער סטאטיסטיק זענען דארטען פארהאן 355 הונדערט-יאהריגע זקנים, צווישען וועלכע 158 זענען פרויען. מאדריד, וועלכע איז לויט איהר קלימאט איינע פון די אומגעזונטסטע שטעט אין אייראפע, פערמאגט פונקעס וועגען 35 מענשען, וואס זענען אלט איבער 100 יאהר, און צווישען זיי זענען 24 פרויען.

אין איטאליען זענען פארהאן 146 הונדערט-יאהריגע.

אויך רומעניען האט א גרויסע צאהל אזעלכע זקנים. איינע פון זיי א פרוי מיט'ן נאמען ראריא אוסטאוו, איז פאראיאהרען געשטארבען אין עלטער פון 135 יאהר און זי האט נאך אין לעבען נישט בענוצט קיין דאקטאר. אויף איהר לויה זענען געווען 82 קינדער, אייניקלעך, אוראייניקלעך און אור-אור-אייניקלעך. דער מתושלח פון יוגאסלאוויען, פראנטשיטש, איז דא לעצטענס געשטארבען אין עלטער פון 126 יאהר. כמעט ביז צום טויט איז ער נאך געווען א שטארקער רויכערער און א גרויסער פיאניצע, און אין זיין לעבען 3 מאל געווען פערהייראט און ער איז בכלל געווען זעהר א פאפולערע פערזאן אין גאנצען לאנד.

אין עניפטען זענען פארהאן 200 אזעלכע זקנים, אירלאנד רעכענט זיך אויך פאר א גן-עדן פון לאנגע לעבענס, און אין ענגלישען פארלאמענט האט מען לעצטענס מיטגעטיילט, אז אין משך פון די לעצטע 5 יאהר זענען אין ענגלאנד געשטארבען 440 זקנים פון איבער 100 יאהר אלט.

דער מאלפע-מענש

(11 (סענסאציאנעלער ראמאן)

— די ראזיגע כלי קאן צושפאלטען דאס רינסטע העהרעל, און קאן אייך נופא צוזאגען אויף דער העלפס אזוי א יאהר וועט נישט פערשטעהען, וואס עס האט פאסירט.

עפעס א נע־אנק איז איהם בעת'ן הערען איינגעפאלען אין קאפ.

דער אויסדרוק פון זיין פנים האט זיך געענדערט, און ער האט צוריק שנעל אריינגעלענט די שווערד אין שייד אריין.

— דאס זענען סומאטרער שווערטען? — האט מאריס א פרעג געטון.

— איך האב זיי געבראכט פון בארנעא. — האט שארף געענטפערט דער בארנעט.

— פונ'ם לאנד פון די „קעפ-פאנגער"?

גרעגארי האט זיך ארומגעקוקט, און די ברעמען זיינע האבען זיך צוזאמענגעצויגען.

— יאין, איך האב זיי געבראכט פון דעם האר לענדישען טייל בארנעא.

די שווערט האט משמעות ארויסגערופען אין איהם עפעס אומאנגענעהמע ערינערונגען.

ער האט א ווילע געשוויגען, פינסטער קוקענדיג זיך אונטער די פיס, און בעטענדיג מיט די ליפען.

— איך האב דער'הרג'עט דעם מענש, וועלכען עס האט געהערט די שווערט. — האט ער ארויסגעמורמעלט, און מאריס'ן האט זיך אויסגעוויזען, אז דאס רעדט ער מיט זיך אליין. — אלעמפאלס... מיין איך, אז כ'האב איהם געהרג'עט... יא, איך האף!

דער בעלעבאס האט זיך ארומגעקוקט אין צימער און אנגעוויזען מאריס'ן אויף א סטול.

זיצט... זעצט אייך! — האט ער אנגערופען מיט'ן טאן פון א בעפעהל — מיר וועלען עפעס פר נקען.

ער האט אנגעקלונגען.

אויף מאריס'עס פערוואונדערונג איז באלד אויפ'ן רוף פון קלונג אנגעקומען א טונקעלהויטיגער פערשוינדעל, זעהר א קליין-וואוקסיגער און א זעהר בונטען אנגעטועכץ.

גרעגארי האט עפיס בעפוילען אויף א שפראך, וואס איז מאריס'ן געווען לחלוטין אומבעקאנט, — ווייזט אויס אויף מאלאיש — איז דער דינער פערשוואונדען און אין א ווייל ארום צוריקגעקומען מיט א פלאש און צוויי גלעזער אויף א טאץ.

— איך האלט נישט ביי זיך קיין ווייסע דינערשאפט, — האט דער בארנעט דערקלערט, פונאנדערגיסענדיג דעם וויין — איך האב פיינט א דינער, וואס הערט אונטער און פלאפלט צו פיל. דעם דאזיגען יאטעל האב איך דעם פאריגען יאהר געבראכט פון סומאטרע, און קיין בעסערען לאקעי, ווי ער איז האב איך נאך קיינמאל נישט געהאט.

פאהרט איהר יעדעס יאהר אויף בארנע?

— כמעט יעדעס יאהר, — האט דער בארנעט א שאקעל געטון מיט'ן קאפ — איך האב א אייגענע יאכטע. אז איך זעה נישט א יאהר דאס דאזיגע פערשאלטענע לאנד, ווער איך קראנק. קען מען דען אין ענגלאנד לעבען, ווי ס'געהער צו זיין?.. יא, האט איהר שוין אמאל בעגעגענט דעם אלטען שוטה לאנגוואל'ן?.. ס'מאכט נישט, נעוובארט וועט שוין אייך בעקענען מיט איהם... דער אלטער אידיאט טוט זיך אן, ווי אין די אמאליגע צייטען, און ער זעהט אויס, ווי א פערשטעלטער... ווילט איהר נאך א גלעזעל?..

— כ'האב נאך דאס ערשטע נישט אויסגעטרינקען, — האט מאריס געענטפערט מיט א שמייכעל, און די אויגען זיינע האבען זיך ווידער געווענדעט אויף די מורא'דיגע סומאטרע'ר שווערטען.

— איהר האט זיי שוין פון לאנג? זיי זעהען אויס, ווי שפאגעל-נייע.

— ווי נייע! — האט דער בארנעט א שמייכעל געטון — זיי זענען, ווייניגסטענס, אלט א דריי הונדערט יאהר... איך האב זיי אבער בעקומען ערשט מיט א יאהר צוריק.

ער האט ווידער שארף געענדערט דעם געשפרעך, און פארטגעזעצט:

— איהר געפעהלט מיר זעהר, פערשטעהט איהר מיך... אזא כאראקטער האב איך שוין: אדער מ'געפעהלט מיר גלייך פון ערשטען בליק, אדער־געה זיך אין אלדי שווארצע יאהר. איהר זענט, זעה איך, אזא מין בחור, מיט וועלכען עס וואלט געווען גאנץ אנגענעהם צו וואוינען א ביסעל אויס'ן מזרח. דארט טייערינקער מיינער, האב איך פערדינט צוויי מיליאן. דער מזרח איז פול מיט וואונדער — מיט סאמע אונגלויבליכע וואונדער! — מיסטער גרעגארי האט זיך א קראץ געטון אין דער פאטיליצע, און א בליק געטון אויף מאריס'ן מיט פערזשמורעטע אויגען — עס איז דארט פערהאן די בעסטע דינערשאפט! וואלט איהר אפשר געוואלט א קוק טון אויף אן'אויסגעצייכנעטען דינער — אויפן אידעאל פונ'ם גאנצען דינערשאפט?!

זיין קול האט געקלונגען אויסטערליש, און מאריס האט שנעל א שאקעל געטון מיט'ן קאפ, אז ער איז מסכים.

— ווילט איהר זעהען אזא מין שקלאף, וואס פרעגט קיינמאל קיין קשיות נישט און פיהרט אויס אלע פעראָרדנונגען? דאס איז אזא מין דינער, וואס האט קיינעם אויף דער וועלט נישט ליב, חוץ מיר, — האט ער זיך א גלעט געטון ביי דער גאמבע—און ער האט פיינט שנאת מות די אלע וואס איך האב פיינט... מיט איין ווארט — איהר ווילט זעהן באג'ן?

גרעגארי פון האט זיך אויפגעשמעלט, און אנגעריהרט ביים ברעג טיש א ביינערנעם קנעפעל.

מאמענטאל האט זיך אינ'ם ווייטען ווינקעל פון צימער פונאנדערגערוקט א שטיק וואנד און געבילדעט אן'אדורכגאנג.

אין דער ערשטער רגע האט מאריס גארנישט געזעהן, נאר אין א מינוט שפעטער האט ער דערבליקט א פיגור פון א לעבעדיג בעשעפעניש, וואס האט בלויז מיט'ן אויסזעהן אליין אנגעווארפען אן'אימה.

מאריס האט געמוזט אנווענדען זיין גאנצע קראפט פון קענען זיך בעהערשען, כדי צוריקצוהאלטען דעם שרעק-אויסרוף, וואס איז פערגליווערט געבליבען הענגען אויף זיינע בלאס-געווארענע ליפען.

קאפיטעל זיבען

באג.

דאס איז געווען א ריזיג-גרויסע מאלפע, אן'ארנג-אוטאנג.

פערשטעקט אין ווינקעל מיט אויפמערקזאם-איינגעשפיזטע קליינע אויגעלעך אין דעם גאסט, האט ער זיך אויסגעצויגען אין זיין גאנצער זעקספוסיגער גרויס.

דער גאנצער גרויסער קערפער זיינער איז געווען בעדעקט מיט געדיכטע לאנגע האר.

זיינע הענד זענען געווען אזוי לאנג, אז זיי האבען אנגעריהרט די פאדלאגע.

געטראגען האט ער אויף זיך א בלויע ארבייטס-העמד און בלויע ברייטע פלידערען ארומגעגארטעלט מיט א רימען.

— באג! — האט איהם מיסטער גרעגארי א רוף געטון מיט א ווייכער, לאשטשענדער שטימע, וואס מאריס האט גארנישט געקאנט חושד זיין, אז דער פערשוין זאל קאנען האבען אזא צארטען קול — קום אהער, באג.

די ריזיגע פיגור פונ'ם ארנג-אוטאנג האט זיך אפגעטיילט פון דער וואנד און איז ארויס אין מיט'ן צימער.

— דער דאזיגער מענש איז מיין פריינד, באג...

די פערזעהעניש האט אויסגעשטרעקט איהר רעכטע לאפע.

אויף א ווילע האט מאריס'עס האנד דערשפירט דער מאלפעס ווייכע זיידענארטיגע פעל.

באג האט דערנאך צוגעטראגען די רעכטע לאפע זיינע צו די נאזלעכער, און א מאדנעם שלוכץ געטון.

דאס איז געווען דער איין-און-איינציגער קלאנג, וואס ער האט ארויסגעגעבען.

— ברענג אריין פאפיראסען! — האט איהם דער מיסטער גען בעפוילען.

דער ארנג-אוטאנג איז תיכף ארויס אין שכנותדיגען צימער און צוריקגעקומען מיט א שאכטעל.

— נישט די, — האט מען געזאגט — די אנדערע.. די קלענערע.

(פארטזעצונג קומט).

דער'הרג'עט בײ'ם עסען
געהײמנישפולער מארד אין א דארף

אין דארף מאסקיעו (בזשעזשינער פאוויאט) איז פארגעקומען א געהײמניספולער מארד, וועלכער האט אויפגערודערט די גאנצע געגענד.

דער 41-יעהריגער יאן גראבאווסקי האט זיך געגרייט צו זעצען צו דער קאליאציע מיט זיין פרוי מאריא. פאר'ן עסען האט ער אויפגעהויבן די האנט כדי זיך איבערצוצלמען, און דער רגע האט זיך דערהערט א שאס דורכ'ן פענסטער און גראבאווסקי איז אויפ'ן ארט געבליבען טויט. די אונ-בעקאנטע מערדער איז דער צאל פון דריי פערשוין — ווי עס ערקלערען די שכנים — זענען ווי באלד דערווייל אנטלאפען און דער ריכטונג פונ'ם וואלד. מען איז זיי גלייך נאכגעיאגט, אבער קיינעם נישט געפונען. די פאליציי פירט א ערנסטע אויספארשונג, כדי צו בעלייכטען דעם געהײמניספולען פאל.

פון יאשונסקא-זעליגמאנ'ס גימנאזיום

אין צוזאמענהאנג מיט דער סיטואציע, וועלכע האט זיך געשאפען אין אנהויב פונ'ם שול-יאר — איז פארגעקומען א קאנפערענץ פון די עלטערען פון די שילערינס פון דעם גימנאזיום פון פרוי יאשונסקא-זעליגמאן.

עס איז א בשטימונג אנגענומען געווארען א רעזאלוציע אז די עלטערען האבען דעם פולען צוטרוי צו דער שולע צו דער לייטערין און צו דער לעהרער-שאפט פון דער שולע. די עלטערען ווערען אויפגעפאדערט זיך ב שט אונטערגעבען דער אומבעגרינדעטער פאניק און צוריקשיקען די קינדער אין דער ראזוגער שולע.

ספארט-בעוועגונג

ווארשאווער יודישע ציקליסטען אין לאדז

נעכטען זענען נאך לאדז אנגעקומען 6 יודישע ציקליסטען, מיטגלידער פון דעם יודישען ארבייטער ספארט קלוב „גוויאזדא".

די יונגע יודישע ציקליסטען אין די פערזאנען פון די ה"ה: מילעכמאן, צילע, צימערמאן, הערמאן, בולקאווסטיין און פלאשנער נעמען אנטייל אין די היינטיגע ציקליסטען מייסטערשאפטס געיעגען פון די ארבייטער קלובען אין פוילען, וועלכע קומען פאר אין קאשיווע א בטר זגערזש.

דעם וועג פון ווארשא 144 קילאמעטער האבען די אויבענדערמאנטע ציקליסטען אדורכגעמאכט אין א צייט פון 5 און א האלבע שעה.

פון לאדז פאהרען די ציקליסטען נאך פויזען, דער אלגעמיינער שטח וואס די יונגע ציקליסטען מאכען אדורך איז 1000 קילאמעטער.

„קדימה" — „ביעג" 1:1 (0:1)

פריינדשאפטס-מעטש.

אלע מוזען זעהן דעם פילם-שלאגער

„די טענצערקע"

מיט **Dolores del Rio**

וואס וועט דעמאנסטרירט ווערען אין

קינא „ZACHĘTA"

„פאלקס-געזונד"

ערשינען: פאלקס-געזונט נום. 17 (7. יאהרגאנג) מיט פאלגענדען אינהאלט: 1) גרינסען א גוטליכע שפייז פאר מענשען: ד"ר צ. שאבאן. 2) מלאנכאליע (סוף) ד"ר רעלענסב. 3) פאליוציעס. ד"ר י. ליפקאן. 4) וועגן מעגען ווענערישע קראנקע חהונה האבען. פראפ. וויכאצקי. 5) וועגן שלאנגענגיפט. ד"ר צאדיק, 6) עצות צו פערזיטען די געזונט. 7) וועגן און ווי אזוי דארף מען עסען. 8) ווי אזוי איך האב זיך געלערנט צו זיין געזונט. 9) כראניק. 10) יעטוועדער לעזער בעקומט א פרעכטיגע פארערט בײ אלע צייטונגס-פערקויפער.

Dr. JACÓB EYCHNER

ווענערישע און קינדער-קראנקהייטען

אל. 1. מאי 16 טעל. 11-24

נעהמט אן פון 7 — 8 אוו.

Zarząd Telefonów Łódzkich P.A.S.T.

zawiadamia pp. Abonentów, że w gmachu telefonów, Al. Kościuszki No. 12, codziennie w godzinach od 9 do 21 — z wyjątki m świąt — udzielane będą obj śnienia i urządzane będą pokazy, **jak należy łączyć się i nadawać numery** po uruchomieniu automatycznej centrali telefonicznej.

PP. Abonenci powinni we własnym interesie zawc asu zaznajamiać się z używaniem telefonów automatycznych, by po uruchomieniu nowej centrali uniknąć nieporozumień wskutek nieumiejętnego obchodzenia się z aparatami.

Polecając pp. Abonentom, dla łaskawego dokładnego, przestudjowania, przepisy użycia aparatów, umieszczono na str. VII nowego spisu abonentów, prosimy osoby zainteresowane za łaskawe odwiedzanie urządzanych pokazów, na których można zapoznać się dokładnie z łączeniem oraz poinformować się o zmianach numerów telefonicznych na 5-cyfrowe.

Informacje dotycząc użycia telefonów automatycznych oraz zmian numerów są udzielane również telefonicznie — telefon No 8005 i No. 8006.

Centrala automatyczna będzie uruchomiona w IV-ym kwartale b. r. o czem nastąpią zawczasu osobne ogłoszenia.

דרינגענדע טעלעגראמע!

אונזערע האפנונגען ווערען פערווירקליכט...

אויך נעכטען, אין 7-טען ציהונגס-טאג פון דער 5 טער קלאס, זענען בײ אונז געפאלען די געווינסען:

15.000 אויף נ' 50030; **10.000** אויף נ' 16858; **3.000** אויף נ' 85335

די איינציגע גליקליכסטע קאלעקטור

ס. יאטקא, לאדז, פיעטריקאווער 22, פיעטריקאווער 66.

פאביאניץ, פלאץ דאמבראווסקי 3.

עס איז ווערט צו בעמערקען, אז אלע געווינסען, וועלכע זענען געפאלען ביזהער אין לאדז אין דער יעצטיגער 5-טער קלאס, שטאמען פון אונזער קאלעקטור. 9933

ציהונג פון דער 19-טער מלוכה-לאטעריע

5-טע קלאס — 6-טער טאג

116815 — 100,000
154118 — 20 000
103092 — 15 000
141005 132385 10.000
119528 113711 — 5.000
87694 51500 38488 12291 — 3,000
151477 128656 119628 95194 92811
.183028 181147 156911
.152962 117226 37703 — 2.000
38640 36069 23624 8855 — 1.000
101049 99805 93749 90600 77351 48111
139620 138562 129644 127537 101986
180945 163840 160921 145567 144464
.184822

5-טע קלאס — 7-טער טאג

,133709 66141 — זל. 60.000
5831 — זל. 25 000
50030 — זל. 15.000
39820 16868 — זל. 10.000
63161 40965 — זל. 5.000
119488 85335 81580 63428 — זל. 3.000
17773 126207
90741 50138 39938 31391 — זל. 2.000
176111 120559
31882 19586 4641 1719 — זל. 1.000
62677 57701 54640 48750 39475 33573
124688 116011 114843 95158 90744 84343
161685 157192 151835 140133 138452
167498 166115 166083 163699 161945
.181160 175522 171020

כעמיש-באקטעריאלאגישע לאבאראטאריע

מאגיסטער נ. שאץ

פעטריקאווער 37, 2. שט., פראנט.
אנאליזען פון קאל, אורין, לייכעז א. אז. וו.
אורין-אנאליז — 4 זל.

slawa institut cosmetique

Łódź, Piotrkowska 175. parter, m. 9. Tel. 1.3876.

prowadzony przez absolwentkę „ACADEMIÉ SCIENTIFIQUE de BEAUTÉ w Paryżu. Racjonalna nowoczesna higjena urody. Masaże plastyczne i kosmetyczne twarzy i szyi. Usuwanie nadmiernego tłuszczu z podbródka i karku. Pielęgnowanie cery. Usuwanie wszelkich defektów cery. Masaże ogólne ciała. Sollux d'Arsonwalizacja Maquillage dzienny i wieczorowy. Godz. przyjęć od 10—2 i 4—8. 9326

השבת אבדה.

ס'איז פערלוירען געווארען א פארטפעל מיט פראטעסטירטע וועקסלען, א פאס אויפ'ן נאמען פון דוד ווידראווסקי און אויך פערשידענע אנדערע דאקומענטען, וואס האבען פאר קיינעם קיין שום ווערט נישט. דער עהרליכער פינדער ווערט געבעטען אפצוגעבען, נעגען בעלוינונג צו דוד ווידראווסקי, מאלנא 9.

א וואוינונג

פון 5 שטיבען, נאהענט פון דער נײ-שטאט, זוניג, ווארם, מאדערנע בעקוועמליכקייטען, אויפ'ן 3. שט., איז איבערצוגעבען. רעמאנט — נישט נויטיג. גרונד-דירה געלד 900 רובל. אפערטען אונטער „Natychmiast" אין אדמיג.

לעטשניצע

פון דאקטוירים ספעציאליסטען און ערצטליך-דענטיסטישער קאבינעט

זגיערסקא 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראקאווסקי נאז, האלז, אויערן קר.	10—11 2—5 7—6
ד"ר רוזשאנער הויט און געשלעכט קר.	10—11 1—2
ד"ר נאדרשטיין- אויגען-קראנקהייטען פאלאק	1—2 7—8
ד"ר יוסטמאן נערווען קראנקהייטען	12—2 חוץ זונ.
ד"ר ראזענצווייג קינדער-קראנקהייטען	10-12 4-5
ד"ר פאפיערני פרויען און געבורטס-הילף	11-1 1/2 5-6
ד"ר קאנטאר כירורגישע-קראנק.	4 1/2-5 1/2 זונ. 1—2
ד"ר וויינבערג אינ. הערץ לונגען	12—1, 6 1/2—7 1/2
ד"ר סמופעל רענטגען	12—2, 4—6
א. נראדזענסקי צאהן-ארצט	3—7
נ. ראזעס צאהן-ארצט	8—2

צאהן-פלאמבירונג, בעליכטונגען, קאראנען, מאסטן א.א.וו. בײ דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען א רענטגען-אינסטיטוט

המלונג פון הויט קראנקהייטען פון קאפ (פארך) מיט רענטגענשטראלען, פאר בעשטראלונג און דורכלייכטונגען, קווארץ-לאמפע, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע, אלע מעגליכע אנאליזען. א קודם פאר שטאטלער. אימפונגען געגען שוארלאך (שקארלאטין) פון 4—5 נאכם.

די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג וויזיט אין דער שטאט.

ערצט.-קאסמעטיש. גאבינעט

פרל. מארקוס נעהמט אן פון 5—7 אוונד

לונגען-קראנקע

טויזענטער שוין אויסגעהיילטע

פערלאנגט ואפארט ס'ביכעל, וואס בעהאנדעלט מיין

נייע דערנעהרונגס-קונסט

וואס האט שוין א סך ארויסגעאטעוועט. ס'מעג ווערען געבויכט פון א געוועהנליכען לעבענס-ארט און עס דעריהרט צו א שנעלער בעקעמפונג פון דער קראנקהייט, נאכט-שוויצען און הוסט-אערשווינדען, קערפער-געוויכט פערגרעסערט זיך און שטופענווייזער פראצעס פון קאלכונג הייילט די קראנקהייט.

פערזענליכקייטען

אויפ'ן גרונד פון ערצטליכער וויסענשאפט בעשטעטיגען די ווירקונג פון מיין מעטאדע און בענוצען עס גערן. וואס שנעלער הויבט אן דאס בענוצען פון מיין ערנעהרונגס-אופן אלעס בעסער זענען די רעזולטאטען.

נעצליך בחנם

בעקומט איהר מיין ביכעל, וואס ענטהאלט מיינע לעהר-וויסענשאפטען. אזוי ווי מיין פערלעגער שיקט נאר גראטיס ארוים

10.000 עקזעמפלארען

דעריבער שיקט ואפארט, כדי איהר זאלט אויך ווערען גליקליכע אפנעהמער

GEORG FULGNER Berlin-Neukölln

Ringbahnstr, 24, oddział 643

ביליג! ביליג!

באטור-אייז

ווער עס ברויך פאר זיין געברויך יעדען קוואנטום אייז, קען עס בעקומען אויפ'ן פלאץ

ריבנא 22 פון 7 פריה ביז 2 נאכמ.

א געמויערטע גרויסע רעמיזע

צו פערמיטען.

צו ערפאהרען סאלנע 11 ביים רזשאנדצע.

א קוואליפיצירטע קריטע וועש נייערין

קען זיך מעלדען אין וועש געשעפט י. גראה אגראדאווא 1.

כי ימצא בקרבך איש או אשה אשר ילכו

וואס קלערען צו געהן אין אנדערע בירא

ודרשת היטב והנה אמת נכון הדבר, והגד להם

זאלסטו זיי זאגען אז נאר אין ביורא ביים רעכטסקאנסולענט

י. מאנעלא

17 פיעטריקאווער 17
52 זאכאדניא 52

טעלעפאן 48-79

ווערט געוויסענהאפט ערלעדיגט און געשריבען אלע סאנדאווע זאכן, ביטעס, קלאגעס, זאבאזיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, קארגע און ציוויל אפעלאציעס, אדוואקאציעס, אינטערווענציעס, ספעציאליסט פון שותפות-אקטען, איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.

מיט אכטונג

י. מאנעלא, פיעטריקאווער 17
דורכגאנג זאכאדניא 52.

לערער-

יונגלעך

און אויך וואס קענען שוין ארבייטען ווערען געברויכט אין דער שאכטעל-פאבריק קאמיעננא 6.

קוואליפיצירטע

פאקערינס

צו קארמעלען געזוכט

„PATRIA"

Żeromskiego 50.

Kino Spółdzielni
Sienkiewicza 40.

היינט און פאָל־גענדע טעג!

דעם גורל'ס שמייכעל

דראַמע פון הערצער אין 12 אַקטען. אין די הויפּט־ראָלען: Jadwiga SMOSAROKA, Kaz. Junosza-Stępowski
Józef Węgrzyn, Eugenjusz Bodo i Romuald Gierasieński

אָנהויב אין געוו. טעג 4 נאָכמ. שבת, זונטאָג און יו"ט 2 נאָכמ., לעצטער סעאַנס 10 אָוו. אויפ'ן 1. סעאַנס — פּרייזן פּערקלענערט

נעכסטער פּראָגראַם: „דאָס בלויע מייזעל" אין די הויפּט־ראָלען: שאַמפּאַנער קאָמעדיע JENNY JUGO

L. SUSMANEK

Piotrkowska 19, tel. 24-66

קירזשנער־שניידער ווערקשטעל א. פּ.

געפינט זיך אונטער דער פּערזענליכער לייטונג פון דיפּלאָמירטען פּאַריזער מייסטער ה' ה. זוסמאַנעק (זוהן) און נעהמט אָן זעמטליכע שניידער־קירזשנער־אַר ייטען לויט די נייעסטע מאָדעלען פון אייגענע און אויסערדערן אין אנפּערטרויטע שטאָפען

צו קאָנקורענץ־פּרייזען

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאָקטוירים־ספּעציאַליסטען
זאַוואַדזקאַ 1.

נאָר פאַר וועגערישע הויט־קראַנקה.
אין מענער־שוועכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער. קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָ־לאָגישע און נערוועו־קראַנקהייטען.
קוואַרץ־לאַמפּ. עלעקטרישער היילקאַבינעט קאָסמעטיק.
-- טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוונד. --
פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ.
נעמט־אָן אַ פּ"וי־דאָקטאָר נור קינדער און פרויען
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.
— בעזונדער וואַרטע־צימער פאַר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

Dr. W. ŁAGUNOWSKI
Specjalista chorób skórnych, wenerycznych i moczopłciowych przeprowadził się na ul. Piotrkowskiej 70 róg Traugutta). Przyjmuje od 8^{30} do 10^{30} rano, od 1-ej do 2^{30} pp., od 6 do 8^{30} wiecz. w niedziele i święta od 10 do 1-ej.

MIEJSKI KINEMATOGRAF OSWIATOWY
Wodny Rynek (róg Rokicińskiej).

Od 10.IX. do 16.IX. 1929
Dla dorosłych:

SALAMBO
(CORKA HAMILKARA)
Podług powieści Gustawa Flauberta
W rolach głównych:
Jane de Balzac, Henri Baudin i Rolle Norman
Dla młodzieży:

„Przeznaczènie"
Dramat życiowy w 10 aktach.

Kino MIMOZA
ul. KILIŃSKIEGO 178.

פון 10. ביזן 16. סעפּטעמבער 1929 איינשליסליך

„CAREWICZ"
לויט'ן ווערק פון גאַבריעלאַ זאַפּאָלסקאַ.
אין דער הויפּטראָל איוואַן פּעטראָוויטש
צום אויפגיגען בילד איז ספּעציעל אַנגאַזשירט געוואָרען אַ רוסיש אַרטיסטישער כאָר, וועלכער פירט אויס רוסישע לידער.
ביים עפענען דעם סעזאָן, נאָך דעם גרינדליכען רעמאָנט זענען איינגעאָרדענט געוואָרען באַלקאָנען.
דער נאָהנסטער פּראָגראַם: קאַרנאַוואַל־קעניג אין דער הויפּטראָל ELGA BRINK

Dr. ADAM GROSGLIK
Al. Kościuszki 27
tel. 51-78
הויט און וועגערישע קראַנקה רענטגען און ליכטהיילאינסט.
נעמט אָן פון 4—7 אין אָוונט
צוריקגעקעהרט

Dr. med. J. Makowski
קינדער־קראַנקהייטען
האָט זיך איבערגעצויגען אויף CEGIELNIANA 8
tel. 50-02
שפּרעכשטונדע פון 4—6 נאָכמ.

Kino „Słońce"
28 Napiórkowskiego 28
dojazd tramwajami № 3 i 4.
היינט און פאָלגענדע טעג!
גרויסע שלאַגער פּרעמיערע פון איצטיגען סעזאָן

אין די נעגעל פון אַלאַמפּארט
מיט BILLIE DOVE, BERTH LYTTEL
אויפ'ן 1־טן סעאַנס זענען די פּרייזן פּערקלענערט.
פּערשטאַרקטער אָרקעסטער.
נעכסטער פּראָגראַם: די ליבע פון אַ בעדואינער

אַכטונג, געעהרטע דאַמען!
דאָס ניי־ערעפענטע פעלץ־וואַרען־געשעפט און פון דאַמען־קאָנפעקציע א. פּ.

RAPUCH i MICENMACHER
לאָדז, פּיעטריקאָווער 24, טעל. 69-77
עמפּפעהלט דער ג' קונדשאַפט די נייעסטע מאָדעלען פון פּאַלטענס און דאַמען־ און הערען־פּעלצען זאָווי אַ גרויסער אויסוואַהל פון סעזאָן־נייהייטען און פּעלעלעך און בלאַמעס.
בעמערקונג: ערשטקלאַסיגע אויספיהרונג, צוגענגליכע פּרייזען און אויף בעקוועמע בעדינגונגען.
9279

טליתים־פאַבריק
אויסאַרבייטונג פון וואָלענע, האַלב־וואָלענע, זיידענע טליתים כמו טערקישע, קאַלאַמעיער, ווי אויך טליתים־קטנים, הורט און דעטייל מיט אויספערטיגונג, אויך גאַרטלען, שפּאַניעס און ציצית צו בעקומען ביליגער ווי איבעראַל, ביי
א. ח. ציטריגאָווסקי, קאַמיענגא 1,
אין 2. טויער, פּאַרטער. קומט איבערצייגט אייך
בעמערקונג: ס'ווערען אויך אָנגענומען אַלטע טליתים צום וואַשען.

Dr. med. H. LAJCHTER
צאַהן־כירורג
דזיאַסלע־, קין־, גימען, און צונג־קראַנקהייטען.
Konstantynowska 9.
telefon 49-66
od $1^{1}/_{2}$—5 po pol. 4604

א וואוינונג פון 6 אדער מעהר שטובען
אין דער געגענד פון אַלטשטאָט, ווינשענסווערט אויף די גאַסען פּולנאָצנאַ, וואָלבאָרסקאַ און נייע גאַס, ווערט געזוכט. ס'קאָן אויך זיין אַ לאָקאַל אויף איבערצובויען.
אָפּערטען פון אייגענטימער און פון מעקלער אין אַדמ. פון „נייעם פאָלקסבלאַט" אונטער „K.K."

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
אין דענטיסטישער קאַבינעט.
גדשעוושינער 11, טעלעפאָן 37-63
אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונד.

ד"ר אימיך נאָז, האַלז, אויערן קר	$4^{1}/_{2}$—$5^{1}/_{2}$
ד"ר סערשנער קינדער־קראַנקה.	$4^{1}/_{2}$-5 11-9
ד"ר שיפּמאַן אינערליכע קראַנקהייטען	2—12
ד"ר רובינשטיין הויט און געשלעכטס־קר.	$1^{1}/_{2}$—$12^{1}/_{2}$
ד"ר שמירנפעלד נערווען און גמטמינע קר.	2—1
ד"ר גאָלדבלאַט אויגען־קראַנקה.	$1^{1}/_{2}$—$12^{1}/_{2}$
ד"ר חיים כירורגישע קראַנקהייטען	3—2
ד"ר שמערלאָווסקי פרויען־און געבורטס־הילף	$4^{1}/_{2}$—$5^{1}/_{2}$

[illegible] שפּראַך־שטערונגען ווי שטאַמלען א.א. [illegible], קינסטליכע בערג־זון־בעשטראַהל. אינ־[illegible], מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, [illegible] אויף [illegible]. אין לעטשניצע [illegible] אויך פּלעכטס און בלוט
אימפּונגען נעגען שקאַרלאַטין.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען
א רענטגען־אינסטיטוט.

ד"ר לאַזשינסקי סטאָמאַטאָלאָג
צאָהן־ארצט 10—1 3—6
קינסטליכע צייהן, קראָנען, פּלאָמבען א. ז. וו.

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג

Dr. med. L. Pikielny
אוראָלאָג
ספּעציעל ארצט פאַר נירן בלאָזן און האַרן־קראַנק
NAWROT 8
tel. 19-90
עמפּפאַנגט פון 4—7 אָוו.
נעמט אויך אָן אין דער לעטשניצע „Zdrowie" נאָוואָמיעסקאַ 3 פון $12^{1}/_{2}$ ביז 2 אזייגער נאָכמ.

עלטערן!
הדר־שולע
אין מיין לאַנג יעהריגע עקזיסטירענדע אָנגעזעהענע
קינדער האָט לערנען אין פאָראויסשעכנע שולען צו לערנען: חומש, רש"י, נ"ך, משניות, גמרא, תוס׳, [illegible], רעדען און שרייבען העברעאיש און יודיש. ברייטע וועלטלעכע צוזאַמענשטעלען, ס'ווערען אויף אָנגענומען אָנפאַנגער פון 5 יאָהר אָן. [illegible] פון 5 חדשים אויסגעלערנט גרינדליך עברי, [illegible] עליגיעזע ערציהונג! ——— צוגענגליכע פּרייזען!
מנהל יחיאל דוד ראָזענפעלד
פּלאַצאָוואַלנאַשטשי (נייע שטאָדט) 6.
[illegible]

Dr. med. W. EYCHNER
גינעקאָלאָג־אַקושער
זגערזשער 11.
טעל. 34-72
נעמט אָן פון 6—8 אָוונד.

נאָכ'ן ענדיגען פון העכערען שטודיום אין אויסלאַנד ערטייל איך לעקטשור, קאָנווערסאַציע און קאָרעספּאָנדענץ אין דייטש און פראַנצויזיש ווי אויך ענצעלנע בריף צו מעסיגע פּרייזען. אָפערטען אונטער "Studium".

ס'ווערט געזוכט
א גראָוער
אויף אַהיימצונעהמען אַרבייט. צו מעלדען זיך צו דער פירמע „GENTLEMAN" אַלעקסאַנדראָווסקאַ 156.

א טיכטיגער הויז־פּערוואַלטער
(אַדמיניסטראַטאָר) זוכט אָנצונעהמען אַ הויז פאַר 1 צימער און קוך אין צענטרום שטאָט, אָהן געהאַלט. אָפּערטען אין אַדמ. אונטער ליט. „AG."

דער לימוד איז דער בעוואוסטער
7־קלאַסיגער קנאַבען־שולע
פון יצחק גאָלדבערג
אַלעע 1־טער מאַי (פּאַסאַזש־שולץ) 16,
הויבט זיך אָן דעם 1־טען וורזשעשיען (כ"ז מנ"א הבע"ל).
איינשרייבונגען פון נייע תלמידים קומען פאָר אין דער קאַנצעלאַריע פון דער שולע טעגליך פון 12 ביז 5 נאָכמ. דאָס לעהרער־פּערזאָנאַל פאַר די למודי קודש פון התחלת־קריאה עברית (דרדקי) ביז חומש, רש"י, נ"ך, גמרא, תוספות, ווי אויך לה"ק בכתב ובדבור און דקדוק, ווערט אין דעם נייעם שול־יאָהר צוזאַמענגעשטעלט פון די בעסטע פּעדאַגאָגען אין אונזער שטאָט — מלמדים מופלגים מפורסמים. דערביי וועלען אויך די למודי־חול שטרענג געפיהרט ווערען לויט'ן פּראָגראַם פונ'ם בילדונגס מיניסטעריום דורך די בעסטע לעהרער פאַכלייט. נעמענדיג אין בעטראַכט די איצטיגע שווערע מאַטעריעלע לאַגע אין אונזער שטאָט, צוליב וואָס פיל וועניגער בעמיטעלטע עלטערן, נישט קאָנענדיג שיקען זייערע קינדער אין פּריוואַט־שולען אָדער קאָנצעסיאָנירטע חדרים, צוליב דעם פאַר זיי צו הויכען שכר־לימוד און דעריבער זענען זיי געצוואונגען זייערע קינדער אָפּצוגעבען אין די פּאָוושעכנע שולען, ווערען פאַר די לעצטע
די פּרייזע ערמעסיגט ביז 50 פּראָצענט.

SZKOŁA PRZEMYSŁOWA
T-wa Szerzenia Oświaty i Wiedzy Technicznej wśród Żydów
w Łodzi, ul. Pomorska 46/48
אָבטיילונגען:
מעכאַנישע, עלעקטראָטעכנישע און וועבעריי.
אָנמעלדונגען געהמט אָן די קאַנצעלאַריע טעגליך פון 10—2 נאָכמ.

40% ביליגער!
איך מאַך בעקאַנט דער ג' קונדשאַפט, אַז ביז'ן 30. אָקטאָבער ווערען אָנגענומען אַלערליי קירזשנער־אַרבייט מיט 40 פּראָצ. ביליגער!
רעיעלע בעהאַנדלונג! גינסטיגע בעדינגונגען!
מ. שאליט, פּיעטריקאָווער 33

אין לאָדז — 5 זל. [illegible] 3 חדשים [illegible] — [illegible]
[illegible] חודש; אין אויסלאַנד — 6 זל.
[illegible] אינגעלאַדן [illegible] די [illegible] איז דער [illegible]
די אַדמיניסטראַציע איז אָפען [illegible] אין [illegible]

אַנאָנסען־פּרייז: פּאַר'ן טעקסט—18 גר. [illegible] ערב יו"ט—24 גר. אין דער [illegible] 8 [illegible]
אין טעקסט—40 „ „ „ „ —60 „ „ „ 4
נאָכ'ן טעקסט—12 „ „ „ „ —18 „ „ „ 8
[illegible] דער שטאָט 50 פּראָצ. [illegible] 100 פּראָצ. [illegible] מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat" Spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Bresztowski i D. Silberberg.
Czcionkami i druk „Najer Folksblat" Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.